

START STUDIEJAAR:

OOK AANDACHT VOOR LOB, BURGERSCHAP EN GEZONDHEID

Na maandenlang les op afstand én een zomervakantie, is het wennen om weer te beginnen. Iedereen is geraakt door COVID-19. Sommige studenten hebben een naaste verloren, anderen hebben geworsteld met eenzaamheid, verveling of hadden minder te besteden doordat bijbaantjes wegvielen. De overheid besliste ineens dat bepaalde winkels en sportscholen dicht moesten, dat festivals niet doorgingen, dat je elkaar niet meer mag aanraken. Hoe beleven studenten dat? En wat betekent dit allemaal voor de toekomst?

Je kunt het nieuwe studiejaar niet beginnen zonder bij deze vragen stil te staan. Daarnaast zal ook dit jaar er heel anders uitzien dan normaal. Studenten volgen gedeeltelijk lessen op school, de rest gebeurt online. Je hebt vorig jaar al veel ervaring opgedaan met online lesgeven, welke lessen kunnen we daaruit trekken voor online didactiek en pedagogiek? Waar vind je online lesmateriaal? En hoe komen studenten weer in het ritme van studeren?

Er is de afgelopen tijd veel informatie verschenen rondom bovenstaande vragen. Verschillende organisaties hebben handreikingen geschreven, er zijn allerlei relevante websites en servicedocumenten. In dit document staan zoveel mogelijk interessante links en informatie vermeld. We zijn zeker niet volledig omdat er steeds actuele informatie bijkomt. Het is een eerste begin zodat je het nieuwe studiejaar kunt opstarten, met aandacht voor de effecten van COVID-19 op studenten.

Met de juiste begeleiding binnen lob en burgerschap worden die ervaringen omgezet in positieve leerervaringen en komen studenten hier uiteindelijk sterker uit.

Dit document bevat de volgende onderdelen:

- 1. Randvoorwaarden voor het nieuwe normaal**
Het begint binnen het docententeam, afspraken maken wie wat doet.
- 2. In gesprek met studenten**
Met welke vragen kun je het gesprek met studenten beginnen? Tips en verwijzingen naar goede voorbeelden.
- 3. Veilig pedagogisch en didactisch klimaat**
Een veilig klimaat in de groep is belangrijk voor het voeren van de gesprekken. En wat voor leerklimaat wil je samen bereiken en wat is daarvoor nodig?
- 4. Online didactiek**
Veel linkjes voor blended learning, pedagogische en didactisch handelen en werkvormen.
- 5. Studievaardigheden**
Websites die je helpen om de studievaardigheden van studenten weer op te frissen.
- 6. Online lesmateriaal**
Websites met materiaal die je ook online kunt gebruiken.

1.

RANDVOORWAARDEN VOOR HET NIEUWE NORMAAL

Wat kun je als docententeam doen om ervoor te zorgen dat je dit studiejaar goed start, op een manier waar iedereen zich goed bij voelt.

Start als team op en neem de tijd om elkaars ervaringen te delen. Zinvolle tips hiervoor vind je in de handreiking Opnieuw naar school van Stichting School & Veiligheid.

> <https://www.schoolenveiligheid.nl/mbo/kennisbank/opnieuw-naar-school-of-stage/>

Kijk als team terug naar afgelopen jaar en wat je daarvan meeneemt naar het nieuwe schooljaar. Je kunt hierbij bijvoorbeeld de gespreksleidraad in het Afwegingskader Tijdens verbouwing geopend van de BTG Handel & Mode gebruiken. Maak goede afspraken over hoe je het jaar gaat starten en wie wat doet.

> <https://onderwijsenexaminering.nl/nieuws/afwegingskader-tijdens-verbouwing-geopend-beschikbaar/>

Maak ruimte voor studenten om hun verhaal over de afgelopen tijd kwijt te kunnen. Dat kan individueel, in kleine groepjes of in een klassengesprek. Spreek met elkaar af hoe jullie dit indelen. Niet iedere docent voelt zich immers prettig bij het begeleiden van zo'n klassengesprek en studenten willen niet elk lesuur met hetzelfde gesprek beginnen. Ook hiervoor vind je tips in de handreiking Opnieuw naar school van Stichting School & Veiligheid.

> <https://www.schoolenveiligheid.nl/mbo/kennisbank/opnieuw-naar-school-of-stage/>

Houd als docenten contact met elkaar, zodat je makkelijk tips over online lesgeven en interessant lesmateriaal kunt delen. Je kunt een virtuele docentenkamer inrichten, elkaar af en toe offline ontmoeten of intervisiegroepjes oprichten, afhankelijk van waar de behoefte ligt. Dat kan bijvoorbeeld via Edualdo.

> <https://www.edualdo.nl/welkom>

Besteed aandacht aan je eigen vitaliteit en die van je studenten. Maak afspraken over hoe je met elkaar in contact bent en zorg dat er ook voldoende tijd is om uit te rusten (en waarop je dus niet bereikbaar bent). Extra lessen voor studenten in de avonden en het weekend kunnen zinvol zijn, maar het moet wel behapbaar blijven.

Heb je andere vragen over de coronacrisis en de aanpassingen in het mbo-onderwijs, kijk op de website van de MBO Raad:

> <https://www.mboraad.nl/corona-faq>
Daar worden veelgestelde vragen beantwoord over bijvoorbeeld toetsing en examinering, stages en toelatingsrecht. De website wordt steeds geactualiseerd en aangevuld.

2.

IN GESPREK MET STUDENTEN

Hoe ga je het gesprek aan over de afgelopen tijd en wat studenten hebben meegemaakt?

Vragen die je kunt stellen:

- Wat deed de periode van ‘intelligente lock down’ met je?
- Wat of wie miste je het meest?
- Hoe heb je contact gehouden met vrienden/familie/anderen?
- Welk gevoel roept de coronatijd bij jou op?
- Welke bijzondere ervaring heeft indruk op je gemaakt?
- Hoe heb je een probleem dat je tegenkwam opgelost of aangepakt?
- Zijn er dingen waar je in deze tijd ook blij van werd?
- Kun je iets persoonlijks benoemen waar je trots op was in de afgelopen tijd?
- Wat heb je geleerd van de afgelopen tijd?
- Wie was of waren je held(en) in tijden van corona?

In de handreiking Opnieuw naar school van Stichting School & Veiligheid vind je meer informatie en tips om het nieuwe jaar te starten met studenten.

- > <https://www.schoolenveiligheid.nl/mbo/kennisbank/opnieuw-naar-school-of-stage/>

Heb je behoefte aan extra training om met studenten in gesprek te gaan, kijk ook eens op:

- > <https://burgerschapmbo.nl/professionalisering/cursussen/>

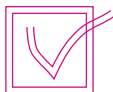
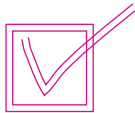
Goed voorbeeld van ROC van Flevoland

De organisatie ‘Save the Children’ heeft mbo-jongeren gevraagd naar de impact op hun leven van de coronamaatregelen. Voelen zij zich gehoord en gezien? In het rapport worden ook concrete adviezen gegeven om mbo-jongeren beter in staat te stellen met de gevolgen van de coronacrisis om te gaan.

- > <https://www.savethechildren.nl/sci-nl/files/d8/d8e34ef9-e60c-4f28-bd89-5d120499f9be.pdf>

3.

VEILIG PEDAGOGISCH EN DIDACTISCH KLIMAAT

Aan de start van het jaar bepaal je waar je op wilt inzetten met je studenten. Wat voor leerklimaat wil je samen bereiken en wat is daarvoor nodig? Vervolgens kun je kijken hoe je daar, binnen de mogelijkheden die je hebt, aan kunt voldoen en waar je mogelijk extra input voor nodig hebt. Hieronder een aantal tips voor ondersteuning op verschillende thema's:

Hoe zorg je voor binding met je (nieuwe) studenten?

- SURF: Webinar binding met de nieuwe lichter studenten
 - > <https://www.youtube.com/watch?v=FPQaSrofECw&feature=youtu.be>
- Online Magazine Hogeschool Rotterdam: Tips voor verbinding met studenten
 - > <https://onderwijsopafstand.hr.nl/onlinemagazine/4-begeleiden-individueen-en-kleine-groepen/overlay/online-pedagogiek/>
- Critical Mass: Kickstart voor het (online) onderwijs / blended learning werkvormen
 - > <https://www.criticalmass.nl/kickstart-voor-het-onderwijs/>

Hoe houd je studenten actief en betrokken?

- Maak kleine(re) groepjes studenten waarmee je de dag begint en eindigt en die elkaar gedurende de dag kunnen motiveren.
Betrek studentenraad /klassenvertegenwoordigers bij dit thema, hoe staan zij hierin?
- Voer regelmatig(er) LOB-gesprekken
- Leraar24: Creëer een motiverende leeromgeving
 - > <https://www.leraar24.nl/422489/creeren-van-een-motiverende-leeromgeving/>

Studenten helpen studenten:

- > <https://peerpeer.nl/>
- > <https://www.vraaghetdestudent.nl/>
- > <https://kiezeninquarantaine.nl/>

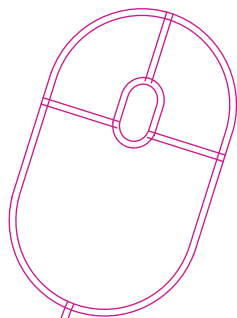
Hoe zorg je voor een veilig leerklimaat? Maak samen met je studenten afspraken over online lessen:

- Hoe gaan we met elkaar om?
- Camera aan of niet?
- Welke stappen onderneem je bij afwezigheid?

4.

ONLINE DIDACTIEK

- > **Blended learning**
<http://www.blendedlearning.org/models/>
- > **Differentiëren in afstandsonderwijs**
<https://www.cps.nl/Differentieren>
- > **Digitale didactiek**
Hulp-bij-online-onderwijs/digitale-didactiek
<https://www.wikiwijs.nl/startpagina/digitale-didactiek/>
- > **Infographic do's en dont's**
<https://youlearn.ou.nl/web/hulp-bij-online-onderwijs/digitale-didactiek>
- > **Onlineonderwijs ontwerpen**
<https://onderwijsopafstand.hr.nl/onlinemagazine/1-ontwerp-van-online-onderwijs>
- > **Online training | Pedagogisch didactisch handelen in afstandsonderwijs**
<https://www.cinop.nl/nieuws/online-training-pedagogisch-didactisch-handelen-in-afstandsonderwijs/>
- > **Ontwerpcriteria blended learning**
<https://www.te-learning.nl/blog/ontwerpcriteria-bij-de-vormgeving-van-blended-learning/>
- > **Practoraat Mediawijsheid – Edutools instructievideos**
<https://mbomediawijs.nl/edutools/>
- > **Stappenplan MBO op afstand**
<https://www.kennisnet.nl/stappenplan-mbo-lesopafstand-wat-u-kunt-doen>
- > **Voorbeelden werkvormen**
<https://www.ntitoolbox.nl>

5.

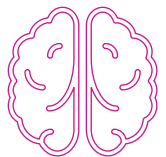
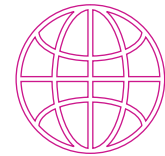
STUDIE- VAARDIGHEDEN

Hoe komen studenten weer in het ritme?

Structuur aanbieden met vaste roosters en bijvoorbeeld een methode als Scrum Agile

Materiaal gericht op het ontwikkelen van studievoordigheden:

- > <https://www.mbohbonoordenland.nl/wp-content/uploads/nieuw-brochure-mbo-hbo.pdf>
- > <https://www.expertisepuntlob.nl/materialen/publicatie-ecbo-21ste-eeuwse-vaardigheden-mbo>
- > <https://aansluiting-voho010.nl/download/publicatie-aandacht-voor-vaardigheden-in-het-voortgezet-onderwijs>
- > <https://www.vo-ho.nl/studievoordigheden-havo-hbo/>
- > <https://spirit4you.nl/nieuws/thuis-aan-de-slag-met-mbo-vaardigheden>

6.

ONLINE LESMATERIAAL

Veel (les)materiaal gericht op burgerschap en lob is ook online te gebruiken.

Via onderstaande links kun je veel voorbeelden vinden via de websites van het Expertisepunt LOB en het Kennispunt MBO Burgerschap. En om studenten in beweging te krijgen/houden, ook links naar projecten zoals Gezonde School en TestJeLeefstijl.nl.

- > <https://www.expertisepuntlob.nl/materialen/opdrachtenbank>
- > <https://www.expertisepuntlob.nl/materialen/praktijkvoorbeelden>
- > <https://burgerschapmbo.nl/lesmateriaal?filter=lesmateriaal&tag=online-lesmateriaal#posts>
- > <https://www.gezondeschool.nl>
- > <https://www.platformsportengezondeleefstijl.nl>
- > <https://www.testjeleefstijl.nl>

Expertisepunt

Platform

sport & gezonde leefstijl

Kennispunt

MBO

B u r g e r s c h a p